

TOR-VERKON KÄYTTÖ PORIN POLIISIASEMALLA

Miisa Mattila

10/2020

Tiivistelmä

Tekijä Miisa Mattila	Tutkinto Poliisi (AMK) 2018–2
Julkaisun nimi Tor-verkon käyttö Porin poliisiasemalla	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Päivi Salminen	Opinnäytetyön muoto Laadullinen tutkimus
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä käsitellään Tor-verkon toimintaa, sen hyödyntämistä eri tutkinnan osa-alueilla ja sen tarpeellisuuden arviointia Porin poliisiasemalla. Teoriaosuudessa pohjustetaan Tor-verkon ja Torilaudan toimintaa, sekä sen ympärillä käytettyjä viestisovelluksia, ja hakukoneita.</p> <p>Teoriaosuutta tukee poliisilain ja pakkokeinolain pykälät, joilla perustellaan poliisin toiminta verkkoympäristössä Tor-verkkoa ja Torilautaa tutkiessa. Teoriaosuuden lisäksi opinnäytetyössä on haastateltu neljää tutkijaa Porin poliisiasemalta, jotka vastaavat tutkintaryhmiensä puolesta heille esitettyihin haastattelukysymyksiin.</p> <p>Haastattelun tehtävänä on selvittää, miten Porin poliisiasemalla hyödynnetään Tor-verkosta löytyvää tietoa, kuka tietoa löytää ja käyttää ja tarvitaanko Porin poliisiasemalle enemmän tutkijoita, jotka voisivat Tor-verkkoa hyödyntää.</p> <p>Opinnäytetyössä on liitteenä yhdessä tutkijoiden kanssa kerätty sanasto, joka selventää Torilaudalla käytettäviä termejä, sekä tutkijoille esitetyt haastattelukysymykset. Opinnäytetyöstä saa kuvan, millä tavalla Tor-verkosta löytyvää tietoa hyödynnetään Porin poliisiasemalla.</p>	
Sivumäärä 30 + 4 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja -vuosi Lokakuu 2020
Avainsanat Dark Web, Tor-verkko, Torilauta	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
1.1 Tor-verkon hyödyntäminen tutkinnassa.....	4
1.2 Aiemmat tutkimukset.....	5
2 TUTKIMUSASETELMA... ..	5
2.1 Aiheen valinta ja rajaaminen.....	5
2.2 Tutkimusasetelma, -menetelmät ja -kysymykset.....	6
2.3 Haastateltavat rikostutkijat.....	8
2.4 Haastattelumuodon valinta ja aineiston keruumenetelmät.....	8
3 LAINSÄÄDÄNTÖ... ..	10
3.1 Poliisilaki ja Pakkokeinolaki	10
3.2 Poliisilaki 1:1§ Poliisin tehtävät.....	10
3.3 Poliisilaki 5 luku - Salaiset tiedonhankintakeinot.....	11
3.4 Pakkokeinolaki 10:34§ Valeosto ja sen edellytykset.....	11
3.5 Pakkokeinolaki 10:35§ Valeostosta päättäminen.....	12
3.6 Pakkokeinolaki 8:20§ Laite-etsintä.....	12
4 ANONYYMIT VERKOT JA TORILAUTA... ..	13
4.1 Anonyymit verkot.....	13
4.2 Torilauta.....	15
4.3 Torilaudan myynti-ilmoitus.....	17
4.4 Anonyymit viestisovellukset.....	18
4.3.1 SureSpot.....	19
4.3.2 Wickr.....	19
5 HAASTATTELUT JA TUTKIMUSTULOKSET... ..	20
5.1 Järjestäytyneen rikollisuuden tutkinta.....	20
5.2 Päivittäistutkinta.....	21
5.3 Huumetutkinta.....	22
5.4 Kenttävalvonta.....	23
5.5 Tutkimustulokset.....	24
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	25
6.1 Johtopäätökset.....	25
6.2 Yhteenveto.....	26
6.3 Itsearviointi ja tutkimuksen luotettavuus, sekä pätevyys.....	26
6.4 Haastattelun analysointi.....	27
6.5 Opinnäytetyön eettisyysarviointi.....	28
6.6 Jatkotutkimusehdotukset.....	29
7 LÄHTEET... ..	31
7.1 Lähteet.....	31

LIITTEET

Liite 1 – Torilaudan sanasto

Liite 2 – Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

1.1 Tor-verkon hyödyntäminen tutkinnassa

Tässä opinnäytetyössä tutustutaan Tor-verkkoon, sekä suosittuun huumausaineiden kauppakanavaan Torilautaan. Opinnäytetyön tarkoituksena on aluksi tutkia Tor-verkon ja Torilaudan ominaisuuksia, sekä käyttötarkoitusta ja sen jälkeen havainnoida, kuinka käytännöllistä Tor-verkon ja Torilaudan tutkiminen on poliisin eri tutkinnan aloilla.

Torilaudalla pääsääntöisesti myydään ja ostetaan huumausaineita, mutta sivustolta on mahdollista ostaa myös henkilöllisyystodistuksia, nuuskaa, aseita, työkaluja, ajoneuvoja, sekä esim. maksullista seuraa. Opinnäytetyössä Tor-verkon ja Torilaudan tutkimisen tarpeellisuuteen ottaa kantaa tutkijoita päivittäistutkinnasta, järjestäytyneen rikollisuuden tutkinnasta, huumarikollisuuden tutkinnasta, sekä kenttävalvonnasta.

Pimeä verkko, eli Dark Web koostuu erilaisista salatuista verkkosivuista, jonka toiminnan pohjana on anonyymiyys, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että verkossa tapahtuva tietoliikenne on salattua ja verkko reititetään useiden solmujen kautta. Käytetyin tapa liittyä pimeään verkkoon on Tor-selain, joka voidaan asentaa käytetylle laitteelle. Tor-selaimessa on taas erilaisia hakukoneita, joiden avulla pääsee tietyille sivustoille ja tätä kautta voidaan esimerkiksi siirtyä Torilaudalle, joka on tämän opinnäytetyön keskeinen käsite.

Torilauta on huumausainekauppaa ajatellen myyjälle, sekä ostajalle oiiva väline, sillä se takaa molemmille anonyymiyden laittomassa huumekaupassa. Anonyymiydestä huolimatta Torilaudalta voidaan silti kerätä suuria määriä sellaista tietoa, jota erilaiset tutkintaryhmät voivat käyttää hyväkseen tutkinnassa.

Tor-verkkoa ja Torilautaa tutkitaan poliisin toimesta eri tutkinnan aloilla ja sen seurauksena päästään puuttumaan suomessa tapahtuvaan huumausainerikollisuuteen. Helsingissä vuonna 2017 toteutettiin tehostettua Tor-verkossa tapahtuvaa huumausaineiden myynnin valvontaa, joka kesti kolme viikkoa. Operaation aikana saatiin kiinni 16 huumausaineen myyjää, sekä takavarikoitiin mm. 220 g amfetamiinia, 4487 kpl ekstaasipillereitä, 847 g marihuanaa, sekä 426 g MDMA:ta. Kolmen viikon operaation jälkeen saatiin siis toivottua tulosta huumausainemarkkinoille.¹

¹ Poliisin tiedotteet – Helsingin poliisi iski Tor-verkon huumemyyntiin 2017

1.2 Aiemmat tutkimukset

Dark Web ja Tor-selain ovat jo tutkittua aluetta niin kansainvälisesti, kuin suomessakin. Tor-verkossa tapahtuvasta rikollisuudesta löytyy tänä päivänä jo yllättävän paljon tietoa, sekä esimerkiksi opinnäytetöitä. Timo Matilainen ja Ville Sopanen ovat Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössään (2019) *Pikaviestintäsovellukset huumekaupassa* tutkineet erilaisia sovelluksia, joita voidaan hyödyntää huumekaupassa.

Tuomas Räisänen on Sosiaalitieteiden laitoksen Pro Gradu- tutkielmassaan (2020) *Sniikit diilit, vai hiipiikö hiitit?* tehnyt sosiologisen katsauksen huumekauppiaan työhön ja internetvälitteiseen huumekauppaan. Räisäsen tutkielma on siitä erilainen, että se tarkastelee huumekauppaa kauppiaan näkökulmasta. Tutkimuksia löytyy myös muusta Dark Webiin ja Tor-verkkoon liittyvästä, kuin huumekaupasta. Marko Forssin (2019) tekemässä Pro Gradussa *Salaiset tiedonhankinta- ja pakkokeinot poliisi- ja peiteprofiileilla* käsitellään poliisin salaisia tiedonhankinta- ja pakkokeinoja tietoverkossa. Forssin Pro Gradussa perustellaan hyvin poliisin toimivaltuuden, sekä pakkokeinolain pohjalta poliisin toimintaa tietoverkossa tapahtuvassa rikollisuudessa.

Sellaista tutkimusta kuitenkin ei ole tehty, joka käsittelee Tor-verkon ja Torilaudan hyödyntämistä eri tutkinnan aloilla ja joka selvittäisi, kaivattaisiinko kyseisellä asemalla työskentelevien tutkijoiden mielestä enemmän Tor-verkon ja Torilaudan käyttämistä hallitsevaa henkilöstöä.

2 TUTKIMUSASETELMA

2.1 Aiheen valinta ja rajaaminen

Olin työharjoittelussa Lounais-Suomen poliisilaitoksella, tarkemmin Porin poliisiasemalla. Porissa työharjoittelun aikana tutkiessani tutkinnassa omaisuusrikoksia ja kenttävalvonnassa huumausainerikoksia, olin kiinnostunut siitä, mitä huumausaineita, varastettua omaisuutta, sekä myyjien tai ostajien nimimerkkejä oli liikkeellä. Halusin esimerkiksi kentällä olla tietoinen siitä, onko lähipäivinä Porissa ollut myynti-ilmoituksia tasereista, aseista, tai muista esineistä, jotka saattaisivat olla laittomia tai vaarallisia. Tutkinnassa olin kiinnostunut siitä, kuka oli nimimerkin takana, joka myi Torilaudassa edellisyönä tapahtuneen murron jälkeen kadonneita työkaluja. Kenttävalvonnassa toimintaa painotettiin huumausaineisiin,

jonka takia olin kiinnostunut taas siitä, mitä huumausaineita Porissa myydään, millä hinnalla, millä nimellä ja minkä nimimerkin toimesta.

Torilaudalta sai paljon tietoa, jota kykenin hyödyntämään työharjoitteluni aikana. Torilaudan tutkiminen tapahtui vapaa-aikana ja selasin erikseen Porin ”lankaa” (eli keskustelupalstaa, jossa keskitytään Poriin ja sen lähialueisiin) noin kahdesta neljään kertaa viikossa. Toisin sanoen, olin siis melko perillä esimerkiksi siitä, mitä huumausaineita Porin alueella oli myynnissä työharjoitteluni ajan. Eniten kiinnostukseni Torilautaan heräsi eräästä ilmoituksesta, jossa luvattiin maksaa tietyn henkilön olinpaikan kertomisesta 2000 euroa.

Työharjoitteluni aikana työskentelin useilla sektoreilla, kuten valvonnan- ja hälytystoiminnan, sekä rikostorjunnan sektoreilla. Kaikissa tehtävissä kykenin hyödyntämään Torilaudalta saamaani tietoa jollain tapaa. Rajasin opinnäytetyöni haastattelut päivittäistutkintaan, järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaan, huumetutkintaan, sekä kenttävalvontaan, sillä näiden ryhmien kanssa olin enemmän tekemisissä työharjoitteluni aikana, kuin esimerkiksi talousrikostutkinnan tai lapsi- ja seksiryhmän tutkijoiden kanssa.

2.2 Tutkimusasetelma, -menetelmät ja -kysymykset

Pohtiessani pitkään opinnäytetyöni aihetta, olin yhteydessä useisiin eri tutkinta-aloihin erikoistuneisiin tutkijoihin, sekä muutamaaan päällystöön kuuluvaan tutkinnanjohtajaan. Keskustellessani heidän kanssaan Tor-verkosta ja Torilaudasta, kävi ilmi, että Porin poliisiasemalla ei ole montaakaan tutkijaa, jotka käyttäisivät esimerkiksi Torilautaa hyödykseen, vaikkakin kyseisten tutkijoiden mielestä Tor-verkon ja Torilaudan käyttäminen on helppoa ja vaivatonta. Tästä heräsi kysymys; Tarvitaanko Porin poliisiasemalle enemmän poliiseja, jotka ymmärtävät ja osaavat käyttää, sekä hyödyntää Tor-verkkoa?

Kentällä ollessani työharjoittelussa ja puhuessani Tor-verkosta, Torilaudasta, tai tekemistäni löydöistä huomasin, että moni kentällä työskentelevä ei ollut ikinä edes nähnyt, miltä esimerkiksi Torilauta näyttää, tai mihin tarkoitukseen sitä käytetään. Omien päätelmieni mukaan esimerkiksi huumausaineiden myynti tapahtuu pääosin verkon kautta, joten mielestäni olisi tärkeää, että huumausaineiden myynnin valvontaa suorittavat viranomaiset olisivat perillä Tor-verkosta ja Torilaudasta.

Opinnäytetyö on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus, jonka tarkoituksena on selvittää, onko Porin poliisiasemalla tarpeeksi Tor-verkkoa tutkivia poliiseja ja koetaanko Tor-verkon tutkiminen eri osa-alueilla tarpeelliseksi. Tutkimuksessa on haastateltu eri osa-alueiden erikoistuneita tutkijoita ja aineiston kerääminen tapahtuu näiden haastattelujen, sekä Torilaudalta tehtyjen havainnointien perusteella.

Laadullisen opinnäytetyön ajatuksena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä, joka toteutetaan käytännössä niin, että haastateltavat tutkijat saavat omien ajatustensa, kokemustensa, sekä näkökulmiensa avulla vastata haastattelukysymyksiin.² Laadullisen tutkimuksen yksi kriteeri on se, että tutkimusta alettaisiin tarkastelemaan ja luomaan mahdollisimman vähin oletuksin, mutta tutkimuksen tekijä voi kuitenkin käyttää ennakko-oletusten sijaan omia arvauksiaan tutkimuksen tuloksista.³

Sisäministeriö on julkaisussaan (2017) *Tietoverkkorikollisuuden torjuntaa koskeva selvitys* ottanut kantaa siihen, kuinka poliisissa pitäisi olla osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä tutkimassa kybertoimintaympäristössä tapahtuvaa rikollisuutta, sekä hoitamassa sen ennalta ehkäisyä. Julkaisussa annettuja toimenpidesuosituksia on jaoteltu eri toimijoille, kuten esimerkiksi Poliisihallitukselle, Poliisiammattikorkeakoululle, sekä Keskusrikospoliisille.⁴ Toimenpidesuosituksia Poliisiammattikorkeakouluille ovat tietoverkkorikostorjunnan henkilöstön ja osaamisen kehittämistarpeiden kartoittaminen, sekä tarpeiden mukaisen koulutuksen järjestäminen. Suosituksissa on myös erikseen kirjattu Poliisiammattikorkeakoulun opintoihin sisällytettävän kyberrikostorjunnan koulutusta. Kyberrikostorjunnan koulutuksen lisääminen Poliisiammattikorkeakoulussa lisäisi poliisiorganisaatiossa työskenteleviä poliiseja, jotka olisivat motivoituneita, sekä osaisivat tutkia kybertoimintaympäristössä tapahtuvaa rikollisuutta ja hoitaa sen ennalta ehkäisyä.⁵

Opinnäytetyössä käsitellään lakipykälää liittyen poliisin toimintaan poliisilain, sekä pakkokeinolain avulla. Lakipykälien käsittely tapahtuu lainopin, eli oikeusdogmatiikan valossa. Oikeusdogmatiikka selvittää voimassa olevien oikeusnormien sisältöä, joka sisältää tulkintakannanottoja. Tulkintakannanoton avulla opinnäytetyössä käydään läpi lakipykälien merkityssisältöä yleisellä tasolla, sekä opinnäytetyön aiheeseen liittyen.⁶

² Hirsjärvi, Sirkka & Huttunen, Jouko: *Johdatus kasvatustieteeseen* 1995

³ Eskola & Suoranta: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*, s. 19–20

⁴ Sisäministeriö 2017, 5

⁵ Sisäministeriö 2017, 36

⁶ Ari Hirvonen (2011) *Mitkä Metodit?* 21–22

Tutkimuskysymykset:

1. Tarvitaanko Porin poliisiasemalla enemmän poliiseja, jotka ymmärtävät Tor-verkon toimintaa ja osaavat käyttää, sekä hyödyntää Tor-verkkoa tai Torilautaa?
2. Minkälaista Tor-verkossa olevaa tietoa voidaan hyödyntää eri tutkinnan osa-alueilla?
3. Minkälaisia haasteita Tor-verkossa tapahtuvasta rikollisesta toiminnasta on eri tutkinnan osa-alueilla?

2.3 Haastateltavat rikostutkijat

Valitsin haastateltaviksi rikostutkijoiksi Järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmässä työskentelevän vanhemman konstaapelin (Tutkija 1), huumeryhmässä työskentelevän vanhemman rikoskonstaapelin (Tutkija 2), sekä päivittäistutkinnassa työskentelevän vanhemman rikoskonstaapelin (Tutkija 3). Kenttävalvonnasta valitsin haastateltavaksi vanhemman konstaapelin (Tutkija 4). Kaikilla haastattelemillani poliiseilla on useampi vuosi virkaikää ja olen toiminut heidän kanssaan jossain vaiheessa työharjoitteluani. Haastateltavat poliisit ovat jossain vaiheessa virkaansa käyttäneet jollakin tavalla Tor-verkkoa tai Torilautaa hyödykseen.

Haastateltavia oli aluksi jokaisesta ryhmästä useampia, mutta keskustellessani haastateltavien kanssa, kävi ilmi, että kaikissa ryhmissä Tor-verkon käyttäminen ja hyödyntäminen on melko samalla tasolla ryhmässä työskentelevien kesken, joten päädyin tekemään haastattelun aina yhdelle tutkijalle ryhmää kohden.

2.4 Haastattelumuodon valinta ja aineiston keruumenetelmät

Valitsin haastattelumuodoksi opinnäytetyöhöni teemahaastattelun, joka toteutetaan sähköpostihaastattelun avulla. Koin kyseisen haastattelumuodon olevan kaikista tehokkain tapa tiedonkeruuseen koronarajoitusten, sekä kesälomakauden aikana. Jorma Kanasen kirjoittamassa (2015) *Opinnäytetyön kirjoittajan oppaassa* Kananen määrittelee sähköpostihaastattelun olevan pitkäkestoista ja vuorovaikutuksellista, kuten kasvotusten tapahtuvassakin haastattelussa. Teemahaastattelu toteutuu, kun haastateltavan ja haastattelijan välistä sähköpostin kautta tapahtuvaa keskustelua on useita kierroksia.

Sähköpostihaastattelu vaatii haastattelijalta lisäkysymyksiä, sillä haastateltavan vastaus voi tuottaa uusia näkökulmia tutkittavaan ilmiöön.⁷

Otin aluksi haastattelun puheeksi haastateltavieni kanssa kasvotusten, jolloin haastateltava sai työtaakkaansa ja -aikaansa tarkastellen harkita, ehtiikö vastaamaan haastatteluun ja onko haastateltavalla ylipäättään kerrottavaa aiheesta. Seuraavassa vaiheessa valitsin haastateltavieni joukosta neljä poliisia, joille lähetin sähköpostitse opinnäytetyöni aiheen ja kerroin ajatuksistani tätä koskien. Sähköpostihaastattelu oli kesäloma-aikana pitkäkestoista.

Alustavasti jokaiselle haastateltavalle annettiin kolme pääkysymystä, joita myöhemmin tarkennettiin ja näiden vastausten perusteella annettiin lisäkysymyksiä. Haastateltavat saivat itse vastata kysymyksiin omin sanoin ja päättää, kuinka paljon haluavat asiasta antaa julki omia mielipiteitään. Haastattelu ei sisältänyt sellaisia kysymyksiä, joiden vastaukset olisivat tarjonneet tarkkoja tilastollisia tietoja, vaan enemmän omia pohdintoja ja mielipiteitä.

Haastattelun edetessä haastattelukysymyksiä esitettiin jokaiselle haastateltavalle eri määrä ja ne erosivat osittain toisistaan. Päivittäistutkinnan haastattelukysymykset käsittelivät päivittäistutkinnan osalta Tor-verkosta ja Torilaudasta löytyvää tietoa, sekä sen hyödyntämistä ja sitä, kaivataanko päivittäistutkinnan tutkijan näkökulmasta Porin poliisiasemalle lisää tutkijoita, jotka osaisivat käyttää ja hyödyntää Tor-verkkoa tai Torilautaa.

Huumeen ja järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmien haastattelukysymykset sisälsivät myös kysymyksiä, jotka käsittelivät Pakkokeinolain 10:34§ mukaista valeostoa, johon esimerkiksi päivittäistutkinnan tutkija ei olisi kyennyt vastaamaan, sillä päivittäistutkinnassa ei käytetä valeostoa pakkokeinona. Kenttävalvonnan tutkijan haastattelu sisälsi samat kysymykset, kuin päivittäistutkinnan tutkijalle.

⁷ Kananen 2015

3 LAINSÄÄDÄNTÖ

3.1 Poliisilaki ja Pakkokeinolaki

Tässä luvussa käsitellään poliisin tehtäviä, toimivaltaa, salaisia tiedonhankintakeinoja, pakkokeinolain valeostoa, sekä poliisin yleisvalvontaa. Tor-verkon ja Torilaudan tutkiminen on avointen tietolähteiden tutkimista, joka tarkoittaa sitä, että poliisilta ei löydy niiden tutkimiseksi omia säännöksiä poliisi- tai pakkokeinolaista.

Poliisin valvonta kuuluu poliisin ennalta estävään toimintaan. Valvonta tarkoittaa yleistasolla normaalia seurantaa, joka kohdistuu ennalta määrittämättömään ihmisjoukkoon. Yleisvalvonta taas kohdistuu hetkellisesti johonkin tiettyyn henkilöön tai henkilöryhmään.⁸ Poliisi voi siis suorittaa Tor-verkossa ja Torilaudassa valvontaa, sekä yleisvalvontaa myös avoimista tietolähteistä verkkoympäristössä.⁹

3.2 Poliisilaki 1:1§ Poliisin tehtävät

Poliisin tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Tor-verkon ja Torilaudan tutkiminen edesauttaa rikosten paljastamista, selvittämistä, sekä syyteharkintaan saattamista.¹⁰

Poliisilain mukaan *rikosten selvittäminen* tarkoittaa toimenpiteitä, joihin ryhdytään sen jälkeen, kun on syytä epäillä, että rikos on tehty. *Rikosten paljastamisessa* on kyse poliisin tekemistä toimenpiteistä, joilla pyritään paljastamaan jo tapahtuneen, taikka suunnitteilla olevan rikoksen tärkeitä seikkoja esitutinnan aloittamiseksi, joita voivat olla esimerkiksi rikoksen tekijä, tekoaika ja -paikka ja rikostunnusmerkistöön kuuluvat elementit.¹¹ Pakkokeinolain 10:24§ mukaan valeosto on toteutettava siten, ettei se saa kohteena olevaa tai muuta henkilöä tekemään rikosta, jota hän ei muuten tekisi. Tämä pakkokeinolain kohta sopii myös poliisilain 1:1§ poliisin tehtäviin, sillä vaikka poliisin tehtävinä olisi paljastaa rikoksia, sen ei tulisi kuitenkaan ajaa ketään tekemään sellaista rikosta, jota ei muuten tekisi.

⁸ Helminen (2012) s.220

⁹ Hallituksen esitys (HE 224/2010)

¹⁰ Poliisilaki 1:1§ Poliisin tehtävät

¹¹ Poliisilaki – Kommentaari (Rantaeskola 2014) s. 23

3.3 Poliisilaki 5 luku – Salaiset tiedonhankintakeinot

Tässä pykälässä käsitellään Poliisilain mukaisia salaisia tiedonhankintakeinoja, jotka eivät suoranaisesti liity Tor-verkon ja Torilaudan tutkimiseen, mutta käsittelee esimerkiksi televalvontaa, peitetoimintaa, valeostoa, sekä tietolähdetoimintaa, jotka voivat seurata Tor-verkosta tai Torilaudalta tehtyjen löytöjen perusteella aloitettua esitutkintaa. *Rikoksen estämisellä* tarkoitetaan sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää rikos, sen yritys taikka valmistelu, kun voidaan perustellusti olettaa tekijän syyllistyvän rikokseen. Estämisellä tarkoitetaan myös jo aloitetun rikoksen tekemisen keskeyttämisen.¹²

Salaisen tiedonhankintakeinon käytön yleisenä edellytyksenä on, että sillä voidaan olettaa saavan *rikoksen estämiseksi* tai *paljastamiseksi*, taikka vaaran torjumiseksi tarvittavia tietoja. Yleisten edellytysten lisäksi on myös erityisiä edellytyksiä, joiden perusteella salaisia tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää vain, jos niillä voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle tai paljastamiselle. Salaisen tiedonhankintakeinon käyttö on määrätty vielä lopetettavaksi ennen päätöksessä mainitun määräajan päättymistä, mikäli käytön tarkoitus on saavutettu tai sen edellytyksiä ei enää ole.¹³

3.4 Pakkokeinolaki 10:34§ Valeosto ja sen edellytykset

Valeosto on yksi poliisin salaisten pakkokeinojen tiedonhankintakeino. Valeostolla tarkoitetaan poliisin tekemää esineen, aineen, omaisuuden tai palvelun ostotarjousta tai ostoa, jonka tavoitteena on saada poliisin haltuun tai löytää todiste rikosasiassa, rikoksella saatu hyöty taikka esine, aine tai omaisuus, joka on rikoksella joltakulta viety tai jonka tuomioistuin voi julistaa menetetyksi taikka jonka avulla voidaan muuten saada selvitystä rikosasiassa.¹⁴

Valeosto voidaan suorittaa, mikäli on syytä epäillä rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, taikka varkautta tai kätkemisrikosta ja on todennäköistä, että valeostolla saavutetaan jokin ylempänä mainittu tavoite.

Esimerkkinä Rikoslain 50:1§ Huumausainerikos, jonka ankarin rangaistus on kaksi vuotta vankeutta, taikka Rikoslain 50:2§ Törkeä huumausainerikos, jonka ankarin rangaistus on kymmenen vuotta vankeutta. Mikäli henkilöä on syytä epäillä perusmuotoisesta, taikka

¹² Poliisilaki 5 luku – Salaiset tiedonhankintakeinot

¹³ Poliisilaki 5:1§ ja 5:2§

¹⁴ Pakkokeinolaki 10:34§

törkeästä huumausainerikoksesta ja valeostolla voidaan saada selvyyttä rikosasiassa ja saadaan poliisin haltuun huumausainetta, valeosto voidaan suorittaa.¹⁵

3.5 Pakkokeinolaki 10:35§ Valeostosta päättäminen

Valeostosta päättää Pakkokeinolain 10:35§ mukaan keskusrikospoliisin taikka suojelupoliisin päällikkö. Kuitenkin, mikäli esimerkiksi Torilaudassa on julkaisu huumausaineen myymisestä, se lasketaan yleisön saataville toimitetuksi myyntitarjoukseksi, jonka valeoston saa päättää tehtävään määrätty, salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Valeostoa koskeva päätös voidaan antaa enintään kahdeksi kuukaudeksi kerrallaan ja siitä on tehtävä kirjallinen päätös, jossa on mainittava epäilty rikos, valeoston kohteena oleva epäilty tai muu henkilö, tosiseikat, joihin rikosepäily ja valeoston edellytykset perustuvat, valeoston kohteena oleva esine, aine, omaisuus taikka palvelu, valeoston tarkoitus, luvan voimassaoloaika, valeoston suorittamista johtaja ja valvova pidättämiseen oikeutettu virkamies, sekä mahdolliset valeoston rajoitukset ja ehdot.¹⁶

3.6 Pakkokeinolaki 8:20§ Laite-etsintä

Pakkokeinolain 8 luvun 20§ mukaan laite-etsinnällä tarkoitetaan tietokoneessa, telepäätelaitteessa tai muussa vastaavassa teknisessä laitteessa tai tietojärjestelmässä etsinnän toimittamishetkellä olevaan tietosäilöön kohdistettavaa etsintää. Tämä tarkoittaa sitä, että normaalien tekstiviestien, taikka esimerkiksi WhatsApp-viestien löytäminen Pakkokeinolain 8 luvun 21§ edellytysten mukaan on mahdollista, mutta mikäli viestintä tapahtuu anonymien viestisovellusten avulla, tietokoneesta tai telepäätelaitteesta ei tutkintahetkellä löydy viestejä, sillä ne poistuvat automaattisesti käyttäjän valitseman ajan kuluttua. Pakkokeinolain laite-etsinnän edellytyksiä ovat sellaiset seikat, joissa on syytä epäillä henkilöä rikoksesta, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta ja laitteesta voidaan olettaa löytyvän tutkittavana olevaan rikokseen liittyvää tietoa.¹⁷

¹⁵ Rikoslaki 50:1§ ja 50:2§

¹⁶ Pakkokeinolaki 10:35§ Valeostosta päättäminen

¹⁷ Pakkokeinolaki 8:20§ Laite-etsintä

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 224/2010) telepäätelaitteella tarkoitetaan laitetta, joka on tarkoitettu viestien lähettämiseksi, käsittelemiseksi tai vastaanottamiseksi ja joka on kytkettynä suoraan tai epäsuorasti yleisen viestintäverkon liittymään. Esityksessä määritellään myös viestin käsitteen olevaan viestintäverkossa osapuolten välillä tai vapaasti valikoituville vastaanottajille välitettävää puhelua, sähköpostiviestiä, puheviestiä tai muuta vastaavaa sanomaa.

Julkaisussa käsitellään telekuuntelua, joka koskee telesoitetta tai telepäätelaitteeseen vastaanotettavaa tai siitä lähetettyä viestiä. Kuitenkin julkaisun mukaan, mikäli viestin välittymisen jälkeen laitteeseen jäänyt teleoperaattorin kopio ei ole enää saatavissa, voidaan soveltaa 6§1 momentin mukaista tietojen hankkimista telekuuntelun sijaan.¹⁸

4 ANONYIMIT VERKOT JA TORILAUTA

4.1 Anonyymit verkot

Termi *darknet* tarkoittaa anonyymeja verkkoja, jotka tarjoavat mahdollisuuden nimettömyyteen, sekä pääsyn tietolähteisiin, joihin ei suoraan internetistä käsin ole mahdollista päästä. Lyhenne TOR tulee sanoista *The Onion Router*, joka tarkoittaa vapaasti suomennettuna sipulireititystä. TOR on alun perin suunniteltu ja kehitetty valtion viestinnän suojelemiseksi.¹⁹

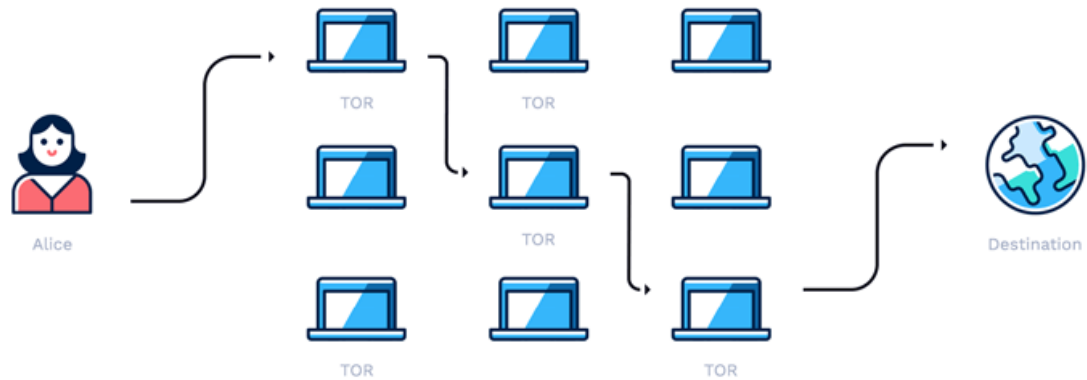
TOR-verkon ideana on hajauttaa käyttäjän tietoliikenne useisiin eri paikkoihin, jolloin mikään yksittäinen yhdistyspiste, eli solmu, ei voi assosoida käyttäjää määränpäähänsä. Internet-verkon tapaan muodostetaan suora yhteys lähteestä sen määränpäähän, mutta Tor-verkon datapaketit käyttävät satunnaista reittiä useiden eri solmujen välityksellä. Palvelimet toimivat niin, että ne hävittävät jäljet, jotta yksittäisestä reitityskohdasta ei voida kertoa mistä datapaketti on tullut ja minne se on menossa.

Jokaisessa reitityspalvelimessa luodaan reitittimelle ketju, jonka kanssa asiakasohjelma neuvottelee erillisen salausavaimen varmistaakseen käyttäjän jäljittämättömyyden. Reitittimen ketjun perustamisen jälkeen tietoja ja sovelluksia voidaan käyttää.²⁰

¹⁸ Hallituksen esitys (HE 224/2010)

¹⁹ Darren Guccione (2020) – CSO: What is the dark web?

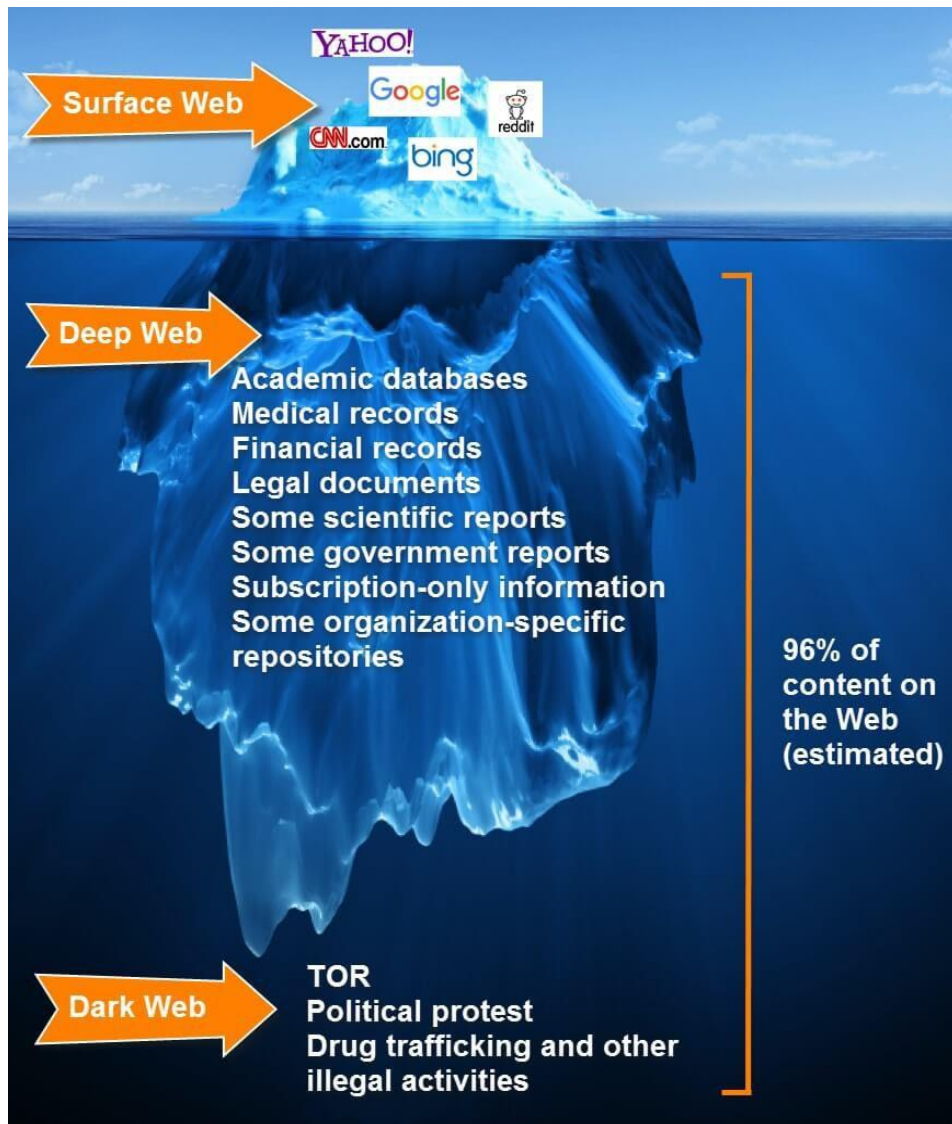
²⁰ Gerry Grant – Converged: What is the dark web?

Kuva 1 Tor-selaimen toimintatapa.

Freenet tarkoittaa useista tietokoneista koostuvaa verkkoa, joka säilyttää ja noutaa tiedostoja, jonka verkon avulla tarjotaan mahdollisuus viestiä tuvallisesti. Freenetin tarkoituksena on taata käyttäjälleen anonyymi- ja sensuurivapaa tiedonjulkaisemismahdollisuus. Freenet toimii siten, että sen solmujen väliset yhteydet salataan ja reititetään muiden solmujen kautta, jonka seurauksena ulkopuolisen on vaikea saada selville, kuka hakee tietoa, ja mikä sen tiedon sisältö on.

Deep Web on internetin osa, joka ei ole indeksoitu tavallisille hakukoneille. Deep web, eli syvä verkko, on piilotettu http-lomakkeiden taakse (hypertekstin siirtoprotokolla) ja se sisältää monia hyvin yleisiäkin käyttötarkoituksia, kuten verkkopankkipalvelut, maksupalvelut, sekä verkkoposti. Deep Webin sisällön löytämiseksi verkosta, hakukoneet käyttävät verkkoindeksoijia, jotka seuraavat hyperlinkkejä (http) porttinumeroiden kautta.

Kuva 2 Havainnollistava kuva verkoista.

4.2 Torilauta

Thorlauta oli suomalainen Tor-verkossa toimiva foorumi, joka suljettiin vuonna 2010. Thorlautaa on käytetty huumausaineiden myyntitarkoitukseen ja se sai paljon mediahuomiota vuonna 2012 siellä esitettyjen uhkauksien vuoksi. Uhkauksia esitettiin mm. Eduskuntataloa ja nimeämätöntä koulua kohtaan.²² Thorlaudan sulkeutumisen jälkeen luotiin uusi foorumi, *Sipulikanava*, vuonna 2014. Sivustoa käytettiin samaan tapaan, huumausaineiden myyntiä varten. Tulli ja keskusrikospoliisi sulki Sipulikanavan vuonna 2017.²³

²² Helsingin sanomat (2012) Näin salatulla palstalla keskusteltiin iskusta Eduskuntataloon

²³ MTV uutiset (2017) Suljetun huumekauppasivusto Sipulikanavan tilalle ilmestyi välittömästi joukko seuraajia

Torilauta on perustettu myöhemmin Thorlaudan, sekä Sipulikanavan seuraajaksi, joka on toiminnassa tänäkin päivänä. Vuonna 2019 Torilauta herätti huomiota mediassa, sillä eräs käyttäjä oli ilmoittanut tekevänsä palkkamurhapalveluita. Keskusrikospoliisi kirjasi asiasta ilmoituksen ja 5 päivää myöhemmin Tampereelta löytyi surmattu henkilö, joka voitiin yhdistää tekijän telelaitteeseen tehdyn laite-etsinnän perusteella Torilaudalle ilmoituksen kirjanneeseen henkilöön.²⁴

Kuva 3 - Torilaudan logo

Torilaudan historiasta, sisällöstä tai edes toiminnasta, ei löydy paljoakaan tietoa, joten siihen tutustuminen ja sen tutkiminen tuli tehdä itse. Torilauta on jaoteltu eri kaupunkien, sekä käyttötarkoitusten mukaisesti. Mikäli käyttäjä haluaa ostaa tai myydä jotakin tietyllä alueella, tulee hänen valita kaupungin mukaan lanka, jonne käyttäjä voi kirjoittaa myyntitaiikka ostoilmoituksensa, tai lukea niitä. Mikäli käyttäjä ei ole osto- tai myyntitarkoituksella Torilaudalla, sieltä löytyy myös keskustelupalstoja, käyttöohjeita ja maksullisen seuran palveluita. Käyttöohjeita löytyy esimerkiksi koodaamiseen, pommin rakentamiseen ja aseiden rakentamiseen.

Torilaudalla suurin osa myynti- ja ostoilmoituksista koskivat huumausaineita. Myynnissä oli myös paljon polkupyöriä, autojen osia, matkapuhelimia, tabletteja, tietokoneita, kasvatusrekvisiittia, kuten valoja, kastelujärjestelmiä ja siemeniä. Näiden lisäksi löytyi myös muutamia ilmoituksia myytävistä henkilöllisyystodistuksista, aseista, sekä työkaluista.

²⁴ YLE UUTISET (2020) Palkkamurhapalvelu netissä tuntui vitsiltä, mutta KRP kirjasi siitä ilmoituksen – 5 päivää myöhemmin Tampereelta löytyi raastasti surmattu mies

4.2.1 Torilaudan myynti-ilmoitus

Alla on kuvakaappaus esimerkkinä myynti-ilmoituksesta Torilaudalla. Ilmoitus on luettu Porin langalta, eli sellaiselta keskustelualustalta, jossa myyjät ja ostajat sijoittuvat Satakunnan alueelle. Myyjä kertoo aluksi otsikossa paikkakunnan, sekä myytävän tuotteen lyhyesti. Otsikon jälkeen löytyy myyjän nimimerkki, jonka käyttämä viestintäsovellus löytyy alemmaa ilmoituksesta. Ilmoituksessa käy ilmi, että myyjä haluaa myydä kannabista 20 euron grammahintaan.

Viestintäsovelluksena myyjä käyttää SureSpottia, sekä Wickriä. Myynti-ilmoituksesta saa sellaisen käsityksen, että myyjä ei itse kasvata myymäänsä tuotetta, vaan saa sen jostain muualta. Tämä tieto voi olla tärkeä rikosoikeudellisessa merkityksessä, sekä siinä, liittyykö huumausainekauppaan muitakin henkilöitä, tai onko kauppaaminen kokonaisuudessa suurempaa, kuin kahden henkilön välistä. Ilmoituksesta saa vielä lisäksi sellaista tietoa, että kannabis on kasvatettu suomessa.

Myyjällä on melko tavanomainen maksutapa Torilaudalla. Ostotapahtumassa ei välttämättä käytetä rahaa, vaan ostaja voi tarjota myyjälle muita huumausaineita, tai esineitä, kuten elektroniikkaa. Usein Torilaudalla näkee ilmoituksia, jossa kaupataan jotakin tavaraa, kuten puhelimia, polkupyöriä tms. ja vaihdossa kaivataan huumaus- tai lääkeaineita.

Ilmoituksen alle pystyy kuka tahansa kommentoimaan anonyymisti ja ilmoituksen, sekä kommentin numerokoodi (tässä ilmoituksessa numerokoodi on No. 358750) yhdistää ilmoituksen kommenttiin. Toisinaan Torilaudalla kerrotaan rehellisesti tavarán olevan anastettua, toisinaan taas asiasta väitellään kommenttikentässä.

The screenshot shows a Tor browser window with the URL <https://hss33mlbykbsxmug.tor2web.io/muut/r...>. The browser interface includes a home button, a chat button, a ukko button, and a haku button. The main content area displays a listing for 'Kamaajakoo' dated 2020-05-23 (La) at 11:xx:yy No. 358750. The listing text includes: 'No niin nyt hassiksen haalistamat hipit täältä kunnon poltot viikonloppuun, tarjolla siis kotimaista sisällä tuotettua kahta eri hybridi kukkaa, tarjolla vain tämän vklp.', 'HUOM HAKU NAKKILASTA KULJETUS VOI ONNISTUA 0.50€/KM', 'Toimii takuulla kaikilla budi päillä vaikka ois enemmänkin tole', 'Lajikkeet siis : So Mango 20€/g Northern Lights #1 20€/g * 2.5G MINIMI *', 'Surespot : kamaajakoo mikäli et omista SS laita wickris alle otan siihen yhteyttä', 'Vaihdetaan melkein mihin vaan kuhan hinta on kohtuullinen esm dc, flormit, bubre, bentsot, kinetit', and '->Tuotteet revittiin lähes kaikki käsistä eilen ja kehuja sateli melkei jokaselta kun olivat päässeet testaamaan. Sain kuitenkin hiukan varastoon täytettä joten nyt jos kaipaavat kunnon budia kannattaa tulla poistamaan.' Below the listing are two other posts: 'ostetaan Anonyymi 2020-05-23 (La) 11:xx:yy No. 358752' and 'Anonyymi 2020-05-23 (La) 12:xx:yy No. 358771'. The bottom of the screen shows a 'Home' button and a notification icon with the number 1.

Annotations on the right side of the screenshot:

- Kaupungit -> Muut alueet -> Pori (Lanka)
- Nimimerkki, otsikko, päivämäärä, langan numero.
- Myytävän tuotteen sijainti Nakkila.
- Myytävä tuote: So Mango 20 euroa 1 gramma. Northern Lights 20 euroa 1 gramma. (Kannabis) 2,5g minimi = Myyjä ei tee kauppvoja, ellei ostaja aio ostaa enintään 2,5 grammaa tuotetta.
- Surespot eli SS, sekä Wickr ovat anonyymejä viestipalvelimia, jotka hävittävät lähetetyt, sekä vastaanotetut viestit. Kamaajakoo myyjän nimimerkki.
- Myyjä kelpuuttaa vaihdossa rahan lisäksi myös huumausaineiksi luokiteltuja lääkeaineita.
- Uusi myynti-ilmoitus.

Kuva 4. Näytönkaappaus Torilaudan myynti-ilmoituksesta.

4.3 Anonyymit viestisovellukset

Torilaudalla näkee usein sanat ”Wickr” tai ”SS” eli SureSpot. Näillä tarkoitetaan kahta erilaista viestintäsovellusta, jonka erikoisuus on siinä, että ne poistavat kaikki lähetetyt ja vastaanotetut viestit laitteesta, sekä pilvestä. Anonyymien verkon haastavuuden lisäksi on vielä anonyymit viestipalvelut, joita hyödynnetään kauppvoja sovittaessa. Myyjä voi jopa

vaihtaa käyttäjänimensä sovelluksessa loputtomasti, jonka hankaloittaa tietyn nimimerkin seuraamista esimerkiksi Torilaudalla.

Molemmat puhelinsovellukset ovat ilmaisia ja ne saatavilla App storesta IOS-laitteisiin, sekä Google Play storesta Android-laitteisiin.

4.3.1 Surespot

Surespot toimii sillä periaatteella, että kukaan ei pääsisi lähettäjän ja vastaanottajan välille lukemaan heidän välillään olevaa tietoa. Surespotin verkkosivulla kuvaillaan tilanne, jossa henkilö x on ulkomailla ja haluaa lähettää henkilölle y kotimaahansa postikortin. Kortin kulkiessa ulkomailta takaisin kotimaahan, sitä käsittelevät henkilöt pääsevät lukemaan sen sisällön. Surespot käyttää järjestelmää, jossa henkilöllä x (lähettäjä) ja henkilöllä y (vastaanottaja) on elektroninen lukko- ja avainjärjestelmä. Lähettäjällä ja vastaanottajalla on molemmilla sama avain, joka määrittelee sen, kuka viestin sisällön pystyy lukemaan.²⁵

4.3.2 Wickr

Wickr toimii samalla periaatteella, kuin yllä mainittu Surespot-sovellus. Wickr mahdollistaa viestin salauksen samaisella elektronisella lukko- ja avainjärjestelmällä, jossa lähettäjällä ja vastaanottajalla on sama avain. Wickrissä on myös ominaisuus, joka antaa viestin lähettäjän määrittää tietty aikamääre, jonka jälkeen lähetetyt ja vastaanotetut viestit katoavat laitteista. Wickr ei vaadi rekisteröimiseen sähköpostiosoitetta tai puhelinnumeroa, joka vaikeuttaa esimerkiksi viestin vastaanottajan selvittämistä laite-etsinnässä.²⁶

Kuva 5 ja 6 Wickr:in ja SureSpot:in logot

²⁵ SureSpotin kehittäjän verkkosivu

²⁶ Wickrin kehittäjän verkkosivu

5 HAASTATTELUT JA TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Järjestäytyneen rikollisuuden tutkinta

Tutkija 1 työskentelee Porin poliisiaseman Järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmässä. Tutkija aloittaa haastattelun kertomalla aluksi, että Porin JR ei oikeastaan edes tutki Tor-verkkoa. Tor-verkosta on viimeisen kolmen vuoden aikana pyritty löytämään tietyillä hakusanoilla kuitenkin sellaista tietoa, jota tutkintaryhmä voisi hyödyntää heidän omissa tapauksissaan. Tor-verkosta on etsitty lähinnä sellaista tietoa, jota ei perusselaimella löydy. Tutkija kuitenkin toteaa, että näiden kolmen vuoden aikana yhtäkään onnistunutta löytöä ei ole ollut.

Tutkija tarkentaa, että heidän tutkintaryhmänsä kuitenkin tutkii enemmän Torilautaa, jota voidaan tutkia ryhmän omalla "anonymikoneella", jossa on VPN-suojaus, sekä muut turvatoimet, jotka tutkija kokee tarpeellisiksi Torilautaa selatessa. Tutkija painottaa haastattelussaan, että TOR-verkon käyttäjää ei pitäisi kyetä identifioimaan, mutta he haluavat silti olla äärimmäisen varovaisia.

Torilautaa käytetään Porin JR:ssä myynti-, ja ostoilmoitusten tutkimiseen. Tutkijan mukaan ilmoitusten lukeminen toimii käytännössä niin, että lukija valitsee Torilaudalta tietyn langan (eli keskustelupalstan), kuten esimerkiksi Pori-langan, joka on keskitetty Porin ja sen lähiympäristön ilmoituksiin. Tutkija selaa ilmoituksia, jotka saattavat sisältää tietoa huumausaineista, aseista, räjähteistä tai vaikka ajoneuvoista ja valitsee sellaisen, johon kokee tarpeelliseksi puuttua. Tämän seurauksena aletaan suorittamaan valeostoa, joka kuuluu pakkokeinolain salaisiin pakkokeinoihin. Tutkija painottaa, että tällainen toiminta ei ryhmässä ole kuitenkaan päivittäistä, eikä edes viikoittaistakaan ja toivoo, että tällaiseen toimintaan saataisiin enemmän työntekijöitä.

Tutkija 1 kertoo, että heidän tutkintaryhmässään kaikki osaavat käyttää Tor-verkkoa, mutta on itse aktiivisimmassa roolissa. Hänen mukaansa Porin poliisiasemalle kaivattaisiin enemmän työntekijöitä, jotka osaisivat ja olisivat kiinnostuneita Tor-verkon tutkimisesta.

Torilaudan tutkimisen hyödyistä tutkija on sitä mieltä, että pääosin hyödyksi käytettävät tiedot ovat käyttäjien julkaisemia nimimerkkejä, joita he käyttävät viestinnässä. Torilaudalta saa tutkijan mukaan hyvän kuvan Satakunnassa olevassa huumausainetilanteesta, sekä tiedon siitä, onko alueella myynnissä esimerkiksi aseita tai räjähteitä.

Tor-verkon ja Torilaudan tutkimisen haasteiksi tutkija mieltää suurimmaksi osaksi käyttäjien anonyymiyden. Kun kaikki viestintä perustuu salattuihin pikaviestisovelluksiin, käyttäjiä on vaikea identifioida. Kuitenkin hyvä tilanne olisi sellainen, jossa rikosentekijän puhelinta voidaan pakkokeinoin perusteella tutkia ja sieltä löytyy jostakin sovelluksesta tuttu nimimerkki. Tällöin voidaan yhdistää nimimerkki tiettyyn henkilöön ja saatetaan saada tekijä yhdistettyä useampaan rikokseen. Ongelmana tutkija kokee tässä tapauksessa sen, että salattuihin pikaviestisovelluksiin, sekä esim. Torilaudalle voidaan luoda äärettömästi uusia nimimerkkejä, jonka rikoksesta epäiltykin yleensä tiedostaa.

Tutkijan mielestä toinen haaste Tor-verkon ja Torilaudan tutkimiselle on resurssien puute. Tutkijan mukaan Tor-verkossa tapahtuva rikollisuus on hyvin aktiivista, päivittäistä, sekä haastavaa, jonka takia hän kokee, että olisi idealista jonkin kokonaisen ryhmän tutkivan siellä tapahtuvaa rikollisuutta työksensä.

5.2 Päivittäistutkinta

Tutkija 2 työskentelee päivittäistutkinnassa Porin poliisiasemalla. Tutkija kertoo Tor-verkon ja Torilaudan tutkimisen Porin päivittäistutkinnassa olevan hyvin vähäistä ja rajoittuvan lähinnä Torilaudan tutkimiseen. Tutkija kertoo haastattelussa, että hänelle tulee ensimmäisenä Tor-verkon tutkimisesta mieleen sellainen esimerkki, jossa rikoksesta epäillyllä on ollut hallussaan omatekoisia räjähdaineita, tai muuta vastaavaa, voidaan Tor-verkosta tutkia räjähteiden valmistusohjeita. Tällöin voidaan selvittää, onko rikoksesta epäilty pyrkinyt rakentamaan räjähteitä.

Tutkijan mukaan myös Torilaudan tutkiminen päivittäistutkinnassa on vähäistä ja sitä käytetään pääsääntöisesti oheisrikosten tutkintaan päivittäistutkinnassa tuleviin huumejuttuihin. Myös laite-etsintää voidaan hyödyntää Torilaudan tutkimisessa, esimerkiksi puhelimesta löytyneiden kuvien tai nimimerkkien avulla. Tutkijan mukaan päivittäistutkinnassa Torilaudan tutkiminen on niin päin, että ensin tutkijalla on tiedossa rikos, sekä esimerkiksi anastettu omaisuus, mutta omaisuus on vielä kadoksissa, joten sitä pyritään löytämään Torilaudalta. Toisin sanoen, juttuja ei luoda Torilaudalta löydettyjen ilmoitusten perusteella, vaan sitä nimenomaan hyödynnetään jo tapahtuneissa ja ilmoitetuissa rikoksissa. Tutkijan mielestä tässä on kyse ajan puutteesta, eli Porin päivittäistutkinnassa on niin paljon juttuja, että aikaa ei riitä millään Torilaudan tutkimiseen uusien juttujen toivomisen valossa.

Päivittäistutkinnassa kaikki eivät hyödynnä Tor-verkosta tai Torilaudasta löytyvää tietoa, mutta apua saa näihin tilanteisiin ICT:stä tai esimerkiksi huumeryhmältä. Tutkija kertoo, että Tor-verkkoon tai Torilautaan liittyviä juttuja tulee niin harvoin, että apua voidaan pyytää muilta osaavilta henkilöiltä. Tutkija on sitä mieltä, että Tor-verkosta ja Torilaudalta löytyy kuitenkin hyvää "yleistietoa" niin kentälle, kuin päivittäistutkintaankin, sekä jonkinlaisen tilannekäsityksen ylläpitämiseen Porissa. Tutkija mieltää omin sanoin, että "tätä tietoa pystyy hyödyntämään tässä tietyssä jutussa" -osumat ovat aika harvinaisia päivittäistutkinnassa.

Haasteiksi Tor-verkon ja Torilaudan tutkimisessa tutkija mieltää käyttäjien henkilöllisyyden salaamisen, sekä sen todistamisen, sillä rikollisen toiminnan ja epäillyn henkilöllisyyden selvittäminen vaatisi esimerkiksi valeostoja.

5.3 Huumetutkinta

Tutkija 3 työskentelee Porin huumeryhmässä. Tutkija aloittaa haastattelunsa perustelemalla Tor-verkon tutkimisen sillä, että Tor-verkossa tapahtuva tietoliikenne saattaa olla missä tahansa päin Suomea ja Porista käsin tällaisia asioita on jopa turha tutkia, joten Porin huumeryhmä ei oikeastaan tutki Tor-verkkoa, vaan keskittyy enemmänkin Torilaudan sisältöön, jossa voidaan tarkentaa aluetta pelkästään Porin ja sen lähialueiden suunnalle. Huumeryhmässä on tutkijan mukaan oleellista ottaa tutkijoiden mielestä tärkeää tietoa talteen myös myöhemmäksi. Tutkijan mukaan kaikki Porin huumeryhmän tutkijat osaavat ja hyödyntävät pääosin Torilaudalta löytyvää tietoa.

Tutkija kertoo haastattelussaan, että huumeryhmässä suoritetaan valeostoja sellaisiin tilanteisiin, jossa myynti-ilmoitus on saatettu yleisön saataville, eli esimerkiksi juuri Torilaudalle. Valeoston saa suorittaa erikseen siihen koulutettu poliisi. Huumeryhmän intressejä Torilaudalla tapahtuvaan huumausainekauppaan ovat isot huumausaine-erät, myyjän henkilöllisyyden selvittämisen tärkeys, sekä saada mahdolliset aseet pois katukaupasta.

Huumeryhmän tutkijan mielestä Porin poliisiasemalle ei kaivata enempää poliiseja, jotka osaisivat käyttää ja hyödyntää Tor-verkosta ja Torilaudalta saatua tietoa, sillä hänen mukaansa verkosta ei saa sellaista tietoa, mikä vaatisi poliisia päivystämään sinne tulevaa tietoa. Tutkija painottaa, että Tor-verkon käyttäminen on sen verran simppeliä, että jokainen

poliisi kykenee siihen itsenäisesti, mikäli kiinnostusta sitä kohtaan riittää, eli tähän ei tarvita erikseen minkäänlaista koulutusta tai erityisosaamista.

Haasteina Torilaudalta haetun tiedon saamiseksi tutkija kokee Tor-verkon rakenteen. Verkko on sellainen, että sieltä harvoin mitään tupsahtaa syliin, vaan se pitää sieltä melko rajusti hakea, toteaa tutkija. Tutkijan mielestä toisena ongelmana on resurssien, sekä ajan puute.

5.4 Kenttävalvonta

Tutkija 4 on Porin kenttävalvonnassa työskentelevä poliisi. Kenttävalvonta eroaa muihin tutkintaryhmiin siinä mielessä, että siihen kuuluu myös ennalta estävää toimintaa, kuten näkyvää partiointia, eikä pelkästään jo tapahtuneiden rikosten tutkimista ja selvittämistä. Kenttävalvonnan työkuvaan liittyy huumausaineiden katuvalvonta, sekä huumausainerikosten tutkiminen. Tutkija kertoo haastattelun alussa, että Porin kenttävalvontaryhmä ei tutki Tor-verkkoa, vaan painottaa tutkimista Torilaudalle.

Kenttävalvontaryhmässä tutkijan mukaan osa työntekijöistä on saanut koulutuksen tietoverkossa tapahtuvaan yleisvalvontaan, joka tarkoittaa sitä, että koulutetut henkilöt käyvät satunnaisesti katsomassa Torilaudalta Satakuntaan liittyviä ilmoituksia. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi sitä, kun ryhmällä on jo tiedossa jonkun tietyn henkilön nimimerkki, voidaan samalta nimimerkiltä selvittää useampia ilmoituksia. Tutkija kertoo, että välillä käy hyvä tuuri, jos vaikka Torilaudalla on myynnissä jotakin tavaraa, se saattaa olla myös Tori.fi:ssä myynnissä myyjän oman nimen, sekä puhelinnumeron kera.

Tutkija kertoo huomanneensa, että välillä Torilaudalla paljastetaan jonkun nimimerkin takana oleva henkilöllisyys ns. "kostomielessä". Torilaudalla olevissa ilmoituksissa saatetaan myös paljastaa alueen tai paikan nimi, jossa myynti tapahtuu, jolloin tutkijat saavat kartoitettua tilannetta paremmin.

Tutkijan mukaan Porin poliisiasemalla ei ole enempää tarvetta poliiseille, jotka hallitsisivat Tor-verkon tai Torilaudan käytön osaamisen, sillä selainten käyttäminen on niin helppoa, että se pitäisi onnistua jokaiselta. Tutkijan mielestä kuitenkin Tor-verkon tiedostaminen yleisellä tasolla olisi hyvä asia.

Poliisin työn kannalta haasteellisia asioita Tor-verkossa ja Torilaudalla on tutkijan mukaan anonyymiyys ja salaaminen, mutta tutkija painottaa sitä, että heille salaaminen ei ole niinkään ongelma, sillä he eivät käytä salaisia pakkokeinoja.

5.6 Tutkimustulokset

Tutkimustulokset olivat melko neutraalit, sekä jopa hieman odotusten vastaiset. Kukaan haastatelluista rikostutkijoista ei ollut löytänyt Tor-verkosta tai Torilaudalta mitään sellaista tietoa, joka olisi johtanut isompaan tutkintaan tai jonkun tapauksen selvittämiseen. Järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmän rikostutkija myöntää, että kolmen vuoden Tor-verkon selailun aikana ei ole yhtäkään onnistunutta tapausta saatu aikaiseksi. Kuitenkin Tor-verkosta saa tutkijan mukaan hyvin paljon tietoa, jota voidaan hyödyntää muussa tutkinnassa.

Päivittäistutkinnan rikostutkija kiteyttää Tor-verkon ja Torilaudan tutkimisen niin, että ensin on tiedossa rikos ja sen tutkimisen aikana Tor-verkosta tai Torilaudalta saattaa löytyä siihen enemmän tietoa. Tämä voisi tarkoittaa sitä, että Porin päivittäistutkinnassa tutkijoilla ei ole aikaa, eikä resursseja tutkia Tor-verkkoa tai Torilautaa, paitsi jos tiedossa on jo tapahtunut rikos, jonka tutkinta ohjaa tutkijaa Tor-verkon tai Torilaudan suuntaan. Kolme neljästä ryhmästä osaa tutkijoiden mukaan käyttää ja hyödyntää Tor-verkkoa tai Torilautaa ja näissä kolmessa tutkintaryhmässä tätä myös käytetään ja hyödynnetään tutkinnassa. Nämä kolme ryhmää ovat erikoistuneet johonkin tiettyyn tutkinnan alaan ja suorittavat pitkäaikaisempaa tutkintaa. Päivittäistutkinnassa taas muutama henkilö osaa käyttää ja hyödyntää Torilautaa ja Tor-verkkoa, mutta hyödyntäminen jää vähäiseksi ja tapahtuu pääosin oheistoimintana jo tapahtuneen rikoksen tutkimisen yhteydessä.

Järjestäytyneen rikollisuuden, sekä päivittäistutkinnan tutkintaryhmien rikostutkijat ovat sitä mieltä, että Porin poliisiasemalle kaivattaisiin lisää tutkijoita, jotka osaisivat hyödyntää Tor-verkosta ja Torilaudalta löytyvää tietoa. Tähän molemmat rikostutkijat kuitenkin painottivat, että aika, eikä resurssit riitä Tor-verkon ja Torilaudan tutkimiseen. Järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmän rikostutkija mainitsee haastattelussaan vielä, että hänen mielestään ideaali tilanne olisi sellainen, jossa Porin poliisiasemalla olisi kokonainen ryhmä, jonka tehtävänä olisi tutkia Tor-verkkoa, Torilautaa ja siellä tapahtuvaa rikollisuutta. Kenttävalvonnan ja Huumeryhmän rikostutkijat ovat taas sitä mieltä, että Porin poliisiasemalle ei kaivata enempää sellaisia tutkijoita, jotka osaisivat tutkia Tor-verkkoa ja

Torilautaa, vaikkakin esimerkiksi Kenttävalvonnan tutkijan mielestä Tor-verkon tiedostaminen yleisellä tasolla olisi kaikilla tutkijoilla hyvä asia. Kaikki neljä rikostutkijaa ovat siinä asiassa samaa mieltä, että Tor-verkko ja Torilauta ovat helppopääsyisiä, sekä -käyttöisiä, jonka takia niiden käyttämiseen ja hyödyntämiseen ei tarvita mitään siihen erikseen luotua koulutusta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

6.1 Johtopäätökset

Haastattelut rajoittuvat tässä opinnäytetyössä neljään tutkijaan, joiden mielipiteet eri tutkinnan osa-alueilla tuotiin esille. Haastattelut sujuivat odotusten mukaisesti, mutta tutkijoiden haastattelemisen lisäksi tutkimukseen olisi voinut tuoda lisäarvoa haastattelemalla Porin poliisilaitoksen tutkinnanjohtajia, sekä ryhmänjohtajia.

Haastattelun tulosten perusteella Porin poliisiasemalla ei koeta tarvittavan enempää yksittäisiä poliiseja, jotka hyödyntäisivät nykyisissä tehtävissään Tor-verkosta tai Torilaudasta löytyvää tietoa, sillä haastateltavat kokivat suurimmaksi ongelmaksi resurssien puutteen. Kyberrikokset ovat kuitenkin kasvaneet viime aikoina, joka tarkoittaa sitä, että resursseja tulisi ohjata, taikka lisätä niiden tutkimiseen.²⁷

Vaikka Tor-verkon käytön osaavia poliiseja ei tutkijoiden mielestä kaivattaisi enempää Porin poliisiasemalle, kaikki olivat kuitenkin sitä mieltä, että Tor-verkosta saatavaa tietoa on paljon ja sitä pystytään hyödyntämään eri tavoin, erilaisissa tilanteissa. Suurin yllätys tutkijoiden vastauksissa liittyen Tor-verkosta saatuun tietoon oli se, että Tor-verkosta ei oikeastaan saada alkavaksi uutta esitutkintaa, vaan sieltä poimitaan lisää tietoa jo tapahtuneeseen rikokseen ja esitutkintaan.

Tutkijoiden mielipiteet Tor-verkon tutkimisen haasteista kohtasivat omien mielipiteideni kanssa. Tietysti yhtenä suurena tekijänä haasteissa on verkon anonyymiys, mutta toisena hyvin merkittävänä osana on resurssien ja ajan puute. Vaikka tällä hetkellä Tor-verkosta saatava tieto on tukena jo käynnistetylle esitutkinnalle, koen, että mikäli resursseja kyberrikostutkintaan lisättäisiin, saataisiin myös paljon uusia esitutkintoja.

²⁷ Uutissuomalainen: Interpol: Kyberrikollisuus kasvanut korona-aikana huolestuttavasti

Vaikkakin haastateltavien mielipiteet erosivat osittain toisistaan, olen heidän kanssaan samaa mieltä tutkimuskysymyksiin esitetyistä vastauksista. Porin poliisilaitoksella tutkinnan eri osa-alueilla on paljon työtä ja vähän resursseja, joka rajoittaa yksittäisen tutkijan oma-aloitteista työntekoa, toisin sanoen aikaa ylimääräiseen työhön ei ole.

Tor-verkon ja Torilaudan tutkiminen on helppoa, mutta sieltä ns. täysosumien saaminen on haastavaa verkon anonyymiyden vuoksi. Anonyymien verkkojen hyödyntäminen kuitenkin tuottaa jonkinlaisia tuloksia, vaikka ne eivät suoranaisesti suuntaisi mitään toimenpiteitä yksittäiseen esitutkintaan, vaan saattaa auttaa tutkijaa luomaan jo käynnissä olevan esitutkinnan ympärille suuntaviivoja hyvän lopputuloksen saamiseksi.

6.2 Yhteenveto

Torilautaan pääsy on hyvin helppoa ja yksinkertaista, joka tarkoittaa sitä, että siellä myytävät huumausaineet, anastettu omaisuus, aseet yms. ovat kenen tahansa helposti saatavilla. Tämä edesauttaa rikollisen toiminnan tapahtumista anonyymissä verkossa, joka taas vaikeuttaa rikostorjunnan sektorilla työskentelevien tutkijoiden työtä. Verkon anonyymiyys on yksi Tor-verkon ja Torilaudan suurimmista haasteista.

Lääketieteellisen aikakauskirja Duodecimin julkaisun (2020) *Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa vuonna 2017* mukaan Suomalaisten huumeiden kokeilu ja käyttö ovat lisääntyneet viimeisen vuosikymmenen aikana. Tutkimuksen tulosten mukaan Suomessa vuonna 2017 arvioitiin olevan 31 100–44 300 amfetamiinien ja opioidien ongelmakäyttäjää 15–64-vuotiaiden ikäryhmässä. Yleisin ongelmakäyttö oli julkaisun mukaan 25–34-vuotiailla. Päätelmän mukaan Suomessa on enemmän huumeiden ongelmakäyttäjää, kuin mitä aikaisemmissa tutkimuksissa on arvioitu.

Torilaudan ja Tor-verkon helppokäyttöisyyden, sekä anonyymiyden vuoksi huumausaineiden ostaminen ja myyminen on todella helppoa, joka vaikuttaa myös siihen, miksi huumausaineiden ongelmakäyttö on lisääntynyt suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana. Huumausaineen myynti tapahtuu kuitenkin sillä tarkoituksella, että myyjä saa itselleen jonkinlaista valuuttaa huumausaineiden myynnistä, eli huumausaineita myydään, tapahtui se sitten kadulla, katuverkostojen avulla tai verkossa.

Torilaudalla ja Tor-verkossa huumausaineisiin liittyvät rikokset tulisi saada laskettua alemmas määrällisesti, esimerkiksi valeostoista seuratun esitutkinnan avulla. Kun saadaan

vaikuttavat ja isot tekijät pois kasvattamasta, toimittamasta, sekä myymästä huumausainetta tietyltä alueelta, sen pitäisi näkyä myös omaisuusrikosten, sekä esimerkiksi liikennerikosten määrän laskussa. Mikäli valvonnan- ja hälytystoiminnan, sekä rikostorjunnan yhteistyöllä saataisiin tehostettua huumausainerikoksiin liittyvää valvontaa, se vaikuttaisi laskevasti rikosten määrään, kuten rattijuopumuksiin (huumausaineen vaikutuksen alaisena), omaisuusrikoksiin, sekä huumausainerikoksiin. Yhtenä vaihtoehtona on tilanne, jossa Porissa toimisi yhden tutkijan ajatusten mukaisesti ryhmä, joka keskittyisi Tor-verkossa ja Torilaudalla tapahtuvaan rikollisuuteen.

Ensimmäisessä luvussa mainittu Helsingissä tapahtunut Tor-verkkoon kohdistuva tehovalvonta tuotti kuusi huumausainerikoksen, sekä viisi törkeän huumausainerikoksen esitutkintaa. Helsingin poliisilaitoksen rikosylikomisario Jukka Paasio kertoo julkaisussa, että tuon kolmen viikon aikana tehdyt tutkinnot ovat laajentuneet ja tuottaneet uusia rikoksesta epäiltyjä.²⁸ Tällaisella mallilla saataisiin laskettua huumausainerikollisuutta, sekä puututtua käynnissä oleviin rikostapahtumiin.

6.3 Itsearviointi ja tutkimuksen luotettavuus, sekä pätevyys.

Opinnäytetyön aihe oli mielestäni haastava, vaikkakin Tor-verkosta, sekä kyberrikollisuudesta on tehty tutkimuksia ja materiaalia teoriaosuuteen löytyi paljon. Aiheen rajaaminen oli vaikeaa, sillä otsikoinnin perusteella opinnäytetyössä tulisi käsitellä pelkästään Tor-verkon ja Torilaudan hyödyntämistä Porin poliisiasemalla, mutta koin tärkeäksi aluksi selventää Tor-verkon ja Torilaudan toimintaa, sekä poliisin toimivaltuuksia, jotta opinnäytetyön lukija saadaan ymmärtämään ja johdateltua tutkijoille tehtyjä haastatteluita.

Aihe muutti suuntaansa useita kertoja opinnäytetyön kirjoittamisen aikana ja huomasin useasti, että en pysynyt aiheen ”sisäpuolella” sen ollessa hieman heikosti rajattu. Aiheen tarkka rajaaminen opinnäytetyön alussa olisi selkeästi helpottanut työn tekemistä, sillä kulutin paljon aikaa sellaisten lähteiden lukemiseen, sekä asioiden kirjoittamiseen, jotka eivät opinnäytetyössä esiinny. Aiheen selkeytyminen opinnäytetyön loppupuolella kuitenkin sai aikaan sellaisen opinnäytetyön, joka antaa monipuolisiakin suuntaviivoja aiheeseen liittyen, varsinkin jatkotutkimusehdotusten kannalta.

²⁸ Poliisin tiedote – Helsingin poliisi iski Tor-verkon huumemyyntiin 2017

Teoriaosuudessa käsiteltyjen lakipykälien valossa tutustuin oikeusdogmatiikkaan, eli lainoppiin, sekä itse lakipykäliin ja niiden soveltamiseen avointen lähteiden tiedustelun, sekä poliisin yleisvalvonnan kannalta. Lakipykälien tulkitseminen tässä opinnäytetyössä oli haastavaa, sillä Tor-verkon ja Torilaudan tutkiminen on avointen tietolähteiden tutkimista, ja siihen poliisilla ei ole omia erinäisiä säännöksiä.

Lähdemateriaalia on opinnäytetyössä paljon ja haastavuutta toi esimerkiksi se, että suurin osa Tor-verkkoa käsittelevistä tutkimuksista, sekä artikkeleista on englanniksi. Lähteinä on käytetty tässä opinnäytetyössä erilaisia tutkimuksia, tilastoraportteja, uutisartikkeleita, sekä kirjallisuutta. Lähdemateriaalin tulkitseminen ja kritisoiminen oli työlästä, sillä osa tiedoista löytyi englanninkielisiltä sivustoilta, jotka eivät olleet minulle entuudestaan tuttuja.

Opinnäytetyön aihe on hyvin niukasti rajattu, mutta tästä syntyi esimerkiksi muutamia kehitysideoita, sekä jatkotutkimusehdotuksia Porin poliisiaseman käytäntöihin. Opinnäytetyön haastatteluiden seurauksena sain myös selvitettyä eri tutkinnan alojen tutkijoiden pohdintoja käytettävissä olevista resursseista.

Opinnäytetyöstä olisi ehdottomasti saanut arvokkaamman sisällyttämällä siihen jonkinlaista tilastotietoa, jota olisi voitu peilata tutkimus- sekä haastattelukysymyksiin. Nyt opinnäytetyö on ehkä enemmänkin pintaraapaisu aiheeseen ja tuo lähinnä esiin tutkijoiden henkilökohtaisia mielipiteitä asiasta.

6.4 Haastattelun analysointi

Laadullisen aineiston analyysissa, aineistoja voidaan tulkita erilaisilla näkökulmilla ja tarkastelutavoilla, eikä niinkään teknisesti sovellettavilla työkaluilla. Aineistoja voidaan analysoida eri tavoilla, eri tarkoituksin, kuten tiivistämällä tai kiteyttämällä. Analyysin tehtävänä on pilkkoa, purkaa, koota, eheyttää, sekä täydentää aineistoa.²⁹

Tässä opinnäytetyössä tutkijoiden antamat haastatteluvastaukset ovat analysoitu vertailevasti. Haastattelukysymykset olivat melko täsmällisiä, joten haastattelutuloksissa aineistoa ei ole juurikaan rajattu pois. Haastatteluiden tarkoituksena oli selventää eri tutkinnan osa-alueiden tutkijoiden mielipiteitä ja haastattelutulokset on kirjattu yksi haastattelu kerrallaan, jotta vertailu tapahtuu vasta lukijan saatua kaikki haastattelut luettua.

²⁹ KvaliMOTV – Analyysi ja tulkinta

Haastattelukysymykset myös erosivat toisistaan osittain tutkintaryhmän tehtäväkuvan vuoksi, jonka takia haastattelutuloksia ei olisi voitu jakaa haastattelukysymyksien avulla.

Haastatteluvastauksia ei ole suoranaisesti lainattu haastateltavien antamista vastauksista, mutta vastausten ollessa korrektit kysymyksiin verraten, niitä ei tarvinnut mitenkään muokata tai rajata.

6.5 Opinnäytetyön eettisyysarviointi

Tutkimuseettisiä ongelmia ovat esimerkiksi tutkimuksen tiedonhankinta ja tutkittavien suojaan liittyvät kysymykset, sekä tutkijan vastuu tutkimustulosten sovelluksista.³⁰ Tässä opinnäytetyössä eettisyyskysymykseen liittyy se tapa, kuinka haastateltaviin tutkijoihin ja heidän vastauksiinsa on viitattu opinnäytetyössä.

Tähän opinnäytetyöhön annetut haastattelut ovat edeltäneet keskustelun, jossa tutkijalle on selvennetty, että heitä haastatellaan opinnäytetyöhön nimettöminä tutkijoina Porin poliisiasemalta. Tutkijat ovat nimetty haastatteluosiossa termein Tutkija 1, Tutkija 2, Tutkija 3 ja Tutkija 4. Tutkijoihin viittaaminen opinnäytetyössä edellä mainituilla termeillä lisää tutkimuksen eettisyyttä.

Pyytäessäni haastateltavia vastaamaan opinnäytetyöhön sisältyviin kysymyksiin, kaikki haastateltavat saivat itse valita, haluavatko osallistua haastatteluun. Haastattelussa ei käyty läpi kysymyksiä, jotka olisivat ympärilyöreästi vastanneet tilastollisilla tavoilla, vaan haastattelussa käytettiin jokaisen tutkijan omia työkokemuksia, sekä mielipiteitä. Ottaessani yhteyttä useampaan tutkijaan samasta ryhmästä, yksi tutkija vastasi kaikkien puolesta ja ilmoitti, että olisi itse halukas vastaamaan ns. ryhmänsä edustajana. Opinnäytetyö on toteutettu niin, että koko kirjoittamisprosessin aikana tiedonhankinnan, sekä tutkittavien suojaan liittyvät asiat ovat toteutuneen hyvin työn eettisestä näkökulmasta.

6.5 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusehdotuksena olisi lisätä Lounais-Suomen poliisilaitoksilla maanantaisin läpi käytävään Viikkoraporttiin tietoa viikon aikana tulleista Torilaudan ilmoituksista Lounais-Suomen alueelta. Viikkoraportissa olisi hyvä tulla tiedoksi, mikäli Torilaudalta löytyy

³⁰ KvaliMOTV – Eettiset kysymykset

myynnistä esimerkiksi erityisen suuria määriä huumausaineita, anastettua omaisuutta taikka aseita.

Tuloksista olisi hyvä myös informoida valvonnan- ja hälytystoiminnan ryhmiä, sekä päällystää, jotta oma-aloitteista toimintaa saataisiin ohjattua esimerkiksi omaisuusrikoksiin, tai huumausainerikoksiin. Valvonnan- ja hälytystoiminnan sektorilla työskentelevien olisi tietysti hyvä olla myös tietoisia mahdollisista ampuma-aseista, tasereista tai kaasuttimista, joita on kaupattu oman laitoksen alueella. Olisiko tällaisesta viikoittaisesta tutkimuksesta ja tutkimustulosten julkaisemisesta hyötyä Lounais-Suomen poliisilaitoksella?

7 LÄHTEET

Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Luettu: 15.10.2020

Anita Saaranen-Kauppinen & Anna Puusniekka. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_1.html

Luettu: 15.10.2020

Converged: <https://www.converged.co.uk/what-is-the-dark-web/>

Luettu 18.09.2020

Duodecim (2020) *Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa vuonna 2017* <https://www.duodecimlehti.fi/duo15450> Luettu 11.08.2020

Luettu 11.09.2020

Eskola & Suoranta: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*, s. 19–20

Finlex, pakkokeinolaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806#L10>

Luettu 10.08.2020

Finlex, poliisilaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>

Luettu 10.08.2020

Finlex, rikoslaki: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Luettu 10.08.2020

Forss, Marko (2019) *Salaiset tiedonhankinta- ja pakkokeinot poliisi- ja peiteprofiileilla. Itäsuomen yliopisto. Pro Gradu – tutkielma.*

Grant, Gerry – Converged: What is the dark web? <https://www.converged.co.uk/what-is-the-dark-web/>

Luettu: 09.09.2020

Guccione, Darren (2020) – CSO: What is the dark web?
<https://www.csoonline.com/article/3249765/what-is-the-dark-web-how-to-access-it-and-what-youll-find.html>

Luettu 10.09.2020

HE 224/2010 *Hallituksen esitys Eduskunnalle poliisilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi*

Helminen, Kuusimäki, Rantaeskola (2012) Poliisilaki

Helsingin Sanomat (2012) Näin salatulla palstalla keskusteltiin iskusta Eduskuntataloon.

Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002555229.html>

Luettu 20.09.2020

Hirsjärvi, Sirkka & Huttunen, Jouko: *Johdatus kasvatustieteeseen* 1995

Hirvonen, Ari (2011) *Mitkä metodit?*

Kananen, Jorma (2015) *Opinnäytetyön kirjoittajan opas - Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun.*

MTV Uutiset (2017) Suljetun huumekauppasivusto Sipulikanavan tilalle ilmestyi välittömästi joukko seuraajia. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/suljetun-huumekauppasivusto-sipulikanavan-tilalle-ilmestyi-valittomasti-joukko-seuraajia/6642662>

Luettu 12.09.2020

Poliisin

verkkosivusto: https://www.poliisi.fi/helsinki/tiedotteet/1/0/helsingin_poliisi_iski_tor-verkon_huumemyyntiin_56356

Luettu 18.09.2020

Rantaeskola, Satu (2014) Pakkokeinolaki Kommentaari

Rantaeskola, Satu (2014) Poliisilaki Kommentaari

Räisänen, Tuomas (2020) *Sniikit diilit, vai hiipiikö hiitit? Turun yliopisto. Pro Gradu – tutkielma.*

Surespotin kehittäjän verkkosivu:

https://www.surespot.me/documents/how_surespot_works.html

Luettu 15.09.2020

Sisäministeriö (2017) Tietoverkkokirjallisuuden torjuntaa koskeva selvitys:

[http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79866/Tietoverkkotorjuntaselvitys_VERKKO .pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79866/Tietoverkkotorjuntaselvitys_VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Luettu 09.08.2020

THL

tilastoraportti:[http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisten huumeiden k%³c3%⁴ytt%³c3%⁶ ja huumeasenteet 2018 tilastoraportti.pdf?sequence=3&isAllowed=y](http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisten_huumeiden_k%C3%A4ytt%C3%B6_ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=3&isAllowed=y)

Luettu 15.08.2020

Uutissuomalainen: Interpol: Kyberrikollisuus kasvanut korona-aikana huolestuttavasti

<https://www.ess.fi/uutissuomalainen/2346827>

Luettu: 14.09.2020

VPN Mentor: [VPN Mentor: https://fi.vpnmentor.com/blog/tor-selain-mika-se-miten-se-toimii-ja-miten-se-liittyy-vpn-yhteyden-kayttoon/](https://fi.vpnmentor.com/blog/tor-selain-mika-se-miten-se-toimii-ja-miten-se-liittyy-vpn-yhteyden-kayttoon/)

Luettu 10.09.2020

Wickr:in kehittäjän verkkosivu <https://wickr.com/why-wickr/>

Luettu 10.09.2020

Yksityisyydensuoja:<https://www.yksityisyydensuoja.fi/content/anonyymit-verkot>

Luettu 14.08.2020

YLE Uutiset (2020) Palkkamurhapalvelu netissä tuntui vitsiltä, mutta KRP kirjasi siitä ilmoituksen – 5 päivää myöhemmin Tampereelta löytyi raa’asti surmattu mies.

<https://yle.fi/uutiset/3-11389966>

Luettu 20.09.2020

Kuva 1 – Tor-selaimen toimintatapa

<https://hackernoon.com/tor-vs-vpn-which-is-better-03713y6f>

Taltioitu 12.10.2020

Kuva 2 – Havainnollistava kuva verkoista

<https://www.quora.com/What-is-the-Deep-Web-3>

Taltioitu 05.09.2020

Kuva 5 – Wickrin logo

<https://wickr.com/>

Taltioitu 15.10.2020

Kuva 6 – Surespotin logo

<https://www.surespot.me/>

Taltioitu 15.10.2020

LIITTEET

1.1 Liite 1 Torilaudan sanastoa

Torilaudalta kerättyjen sanojen selvennökset ovat tutkittu yhdessä yhden päivittäistutkinnan rikostutkijan, joka on oman opinnäytetyönsä myötä tutkinut huumausaineena käytettäviä lääkeaineita, sekä yhden kenttävalvonnan tutkijan kanssa, joka on erikoistunut huumausaineisiin liittyvään valvontaan ja tutkii itse torilautaa aktiivisesti työnsä ohella.

Sanoja on kerätty Torilaudan Pori-langalta, jossa myynti- ja ostoilmoitukset keskittyvät Satakunnan alueeseen. Sanat liittyvät suurilta osin huumausaineisiin, sekä niiden käyttöön.

Torilaudan sanastoa	Käännös
Aatu Alis Amfe Virta Työmiehen sulffa Lämpö Piri A-vitamiini Pore	Amfetamiini
Bupre	Buprenorfiini
Conut	Oksidokoni
Dose	Annosmäärä
Douppi	Yleissana huumausaineelle
DHL-rekka Rekka Namit	Ekstaasi
Getsi Getola	1 gramma
Happo Hapot	LSD
IV	Suonensisäinen
Kukka Sauhu	Kannabis

Nugi Nugetti Savu Poltto	
Lätkä	Lääkepakkauksen levy
Meta	Metamfetamiini
Mutteri	1 mg Xanor
Muunnos	Jatkettu muulla aineella (ei puhdasta)
Mämmi	MDMA
Nollaviis Noppafemma	0,5 grammaa
Nokka	Nenän kautta nautittava
Og pallo Pallo Kasipallo	Subutex 8 mg
Oppari Opparit	Opiaatit
Pami	Diapam
Piuha	Luotto, ottaa luotolle
Poistaa	Myydä
Ränni Rännittää	Käyttää suonensisäisesti
Reflat	Vieroitusoireet
Subu	Subutex
Santut	Xanor
Sibu	Sibutramiini
Suomiapo	Apteekista (alkuperäinen tuote)
Teemu	Temgesic
Telari	2 mg Xanor
Tolet	Toleranssi

Tatit	Sienet
Tennarit	Tenox
Vetimet	Käyttövälineet (neulat yms.)

Liite 1.2 Haastattelukysymykset

Päivittäistutkinta

1. Millä tavalla päivittäistutkinta tutkii Tor-verkkoa?
2. Millä tavalla päivittäistutkinta tutkii Torilautaa?
3. Kaivattaisiinko Porin poliisiasemalle enemmän Tor-verkon käyttöä osaavia poliiseja?
4. Minkälaista Tor-verkossa löytyvää tietoa voidaan hyödyntää päivittäistutkinnassa?
5. Minkälaisia haasteita Tor-verkossa tai Torilaudalla tapahtuvassa rikollisessa toiminnassa on poliisin työn kannalta?

Huumeetutkinta

1. Millä tavalla huumeen tutkintaryhmä tutkii Tor-verkkoa?
2. Millä tavalla huumeen tutkintaryhmä tutkii Torilautaa?
3. Millaisissa tapauksissa käytetään Pakkokeinolain 10:34§ mukaista Valeostoa?
4. Kuinka monta henkilöä ryhmästäne osaa käyttää Tor-verkkoa?
5. Kaivattaisiinko Porin poliisiasemalle enemmän Tor-verkon käyttöä osaavia poliiseja?
6. Minkälaista Tor-verkosta löytyvää tietoa hyödynnätte tutkintaryhmässänne?
7. Minkälaisia haasteita Tor-verkossa tai Torilaudalla tapahtuvassa rikollisessa toiminnassa on poliisin työn kannalta?

Järjestäytyneen rikollisuuden tutkinta

1. Millä tavalla järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmä tutkii Tor-verkkoa?
2. Millä tavalla järjestäytyneen rikollisuuden tutkintaryhmä tutkii torilautaa?
3. Kuinka monta henkilöä ryhmästä osaa käyttää Tor-verkkoa?
4. Kaivattaisiinko Porin poliisiasemalle enemmän Tor-verkon käyttöä osaavia poliiseja?
5. Minkälaista Tor-verkossa löytyvää tietoa hyödynnätte tutkintaryhmässänne?

6. Minkälaisia haasteita Tor-verkossa tai Torilaudalla tapahtuvassa rikollisessa toiminnassa on poliisin työn kannalta?

Kenttävalvonta

1. Millä tavalla kenttävalvonta tutkii Tor-verkkoa?
2. Millä tavalla kenttävalvonta tutkii Torilautaa?
3. Kuinka monta henkilöä ryhmässänne osaa käyttää Tor-Verkkoa?
4. Kaivattaisiinko Porin poliisiasemalle enemmän Tor-verkon käyttöä osaavia poliiseja?
5. Minkälaista Tor-verkossa löytyvää tietoa hyödynnätte ryhmässänne?
6. Minkälaisia haasteita Tor-verkossa tai Torilaudalla tapahtuvassa rikollisessa toiminnassa on poliisin työn kannalta?